

Posudek bakalářské práce

Název práce: Homo creator – člověk jako tvůrce nových světů. Proměna pojetí lidské kreativity v díle renesančních filozofů Mikuláše Kusánského a Francise Bacona

Autor práce: Pavel Horák

Vedoucí práce: Mgr. Denisa Kera, PhD.

Oponent: Mgr. Martin Vrabec

Autor se v předložené práci snaží vyložit vznik novodobého pojetí lidské kreativity. Těžištěm práce je výklad filozofické koncepce Mikuláše Kusánského a Francise Bacona, snažící se ukázat jich zásadní roli při vzniku novověké vědy a s ní spojené lidské kreativity, chápané zde především jako schopnost měnit svět. Vlastnímu rozboru Kusánského a Baconovy nauky předfazuje autor část, která postupně předvádí mytické, platónské, aristotelské a křesťanské pojetí vzniku člověka a světa. K této části je též připojena kapitola věnující se sporu o univerzália. V závěru autor rekapituluje Kusánského a Baconův přínos pro novověkou koncepci lidské kreativit (v prvních dvou podkapitolách), ve zbývající části podává popis současného technického světa a místa člověka v něm.

První část, předvádějící archaickou, platónskou, aristotelskou a křesťanskou představu o vzniku světa, má ráz spíše encyklopedického přehledu, u kterého autor příliš nespecifikuje, v čem spočívá jeho důležitost pro hlavní část práce (týká se především převyprávění Genesis). Snaha vyložit tyto koncepce na 6 stranách nutně musela vést k povrchnosti. Některé obsahové námítky k první části: 1) Je možno mýtus tak samozřejmě považovat za „protovědeckou snahu o ucelený výklad skutečnosti“ (s. 8)? 2) Autor v poznámce sice zmiňuje Eliadovu koncepci archaického člověka jako tvůrce (s. 9), ale nijak se s ní nevyrovnává, přestože tato koncepce zcela protiče autorově vlastní tezi. 3) V Platónově Timaiu není možno ztotožňovat CHÓRA a hmotu, živly byly samy též stvořeny (s.9).

V kapitole týkající se sporu o univerzália autor tento spor interpretuje velice hrubě a nepřesně, neboť nominalismus jednoduše identifikuje s tvrzením, že pojmy jsou pouze uměle vytvořené lidské konstrukce či konvence, čímž se údajně podstata věci stává nepoznatelnou resp. poznatelnou v nekonečné budoucnosti (s. 14).

V kapitole věnující se Mikuláši Kusánskému autor pracuje pouze s jediným výkladem, totiž výkladem P. Flosse v knize *Mikuláš Kusánský. Život a dílo*, což je pro zkoumání, které má tvořit centrum práce, poněkud málo. Autor navíc z této knihy doslovně přepisuje celé pasáže, aniž by je uváděl jako citaci (autor sice na dané místo odkáže, ale text se tváří jako vlastní či jako parafráze). To má mj. za následek užívání pojmů, které nejsou nikde vysvětleny (co například autor myslí „dialekticko-dynamickým vysvětlením světa“, „univerzalistickým konceptem reality“, „funkcionalistickým uspořádáním světa“ (s. 17)? Bylo by třeba též více precizovat, v jakém smyslu je tedy člověk tvůrcem poznání, když je zde na druhou stranu možno mluvit o „Pravdě“ (s. 19). Závěrečná část této kapitoly je tvořena shlukem citací (s. 22 – 24) ze spisu *Idiota de mente*, aniž je jasná jejich funkce a aniž by k nim byl připojen jakýkoli komentář. Navíc není jasné z jakého vydání autor čerpá (v závěrečné bibliografii chybí odkaz, stejně jako odkaz na spis *De docta ignorantia*) a není ani jasné, zda jde o vlastní překlad.

Kapitola věnovaná Baconovy je podstatně lépe zpracována. Bylo by třeba pouze lépe vysvětlit, co Bacon myslí „formou“ a čím se toto pojetí liší od pojetí Aristotelova (s. 32). I

v této kapitole by bylo třeba přesněji vypracovat, v jakém smyslu je pro Bacona poznání tvorbou, když má být zároveň „zobrazením existujících struktur“ (s. 33). Konečně by bylo třeba se nějak vyrovnat s Baconovým tvrzením v *Novém Organon* I, 124, kde se říká, že poznání je důležitější než užitečnost. Autor toto tvrzení správně uvádí, ale bez dalšího ho postaví vedle tvrzení, že prvním cílem věd je „ovládat přírodu a přetvářet svět k prospěchu celého lidstva“ (s. 34).

Za část, v níž autor zdařile řeší hlavní otázku své práce, je možno považovat první dvě kapitoly Závěru. Dále už ale navazuje popis současného technologického světa, přičemž vnitřní vztah tohoto popisu k předchozím úvahám není příliš jasný. Navíc tvrzení typu: „Ekologie vychází z představy Země jakožto společného domova všech druhů života, kde by tyto druhy měli mezi sebou udržovat přátelské vztahy jako zdvořilí sousedé bydlící ve stejném domě“ znějí spíše jako karikatura.

Celkové hodnocení: Práce je na spodní hranici hodnotící škály. Autor své téma do jisté míry zvládl, ale podíl Kusánského a Bacona na vzniku novověkého pojetí lidské kreativity se nepodařilo příliš precizovat, práce zůstává u obecných tvrzení. Text se navíc rozpadá do ne příliš sourodých částí.

Návrh hodnocení: Dobře – 20 bodů z 50

V Praze dne 18.10.06

Mgr. Martin Vrabec